

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Orator Christianvs Caroli Regii E Societate Iesv

Reggio, Carlo

Romæ, 1612

Variæ admonitiones circa praxim vitæ spiritualis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68672)

tione aliqua scurrilia afferantur, habent quidem hic locum dicta quaedam hilariora, tum quia reficiunt nonnihil fessum auditorem. Tum quia odiosam naturæ nostræ corruptæ, rem, tamquam condimento mitigant, tum quia hilaritas dilatat homini cor, & est quasi clavis liberalitatis, lubentius enim nostra damus, cum hilares sumus quam tristes, tamen ubique & semper meminisse nos oportet, & maiestatis loci in quo sumus, & personæ quam sustinemus.

In media Concione, vel alijs locis quadam monenda ad Christianam vitam praxim pertinentia.

Cap. I in X.

Absoluta priore Concionis parte, dum elemosynæ conquiruntur, ut moris est, in pluribus locis, solent aliqui Concionatores cum fructu, non quidem semper, aliqua tradere monita pro suggestu, quæ ad cultum Christianæ pietatis, & vitæ spiritualis praxim faciunt. Arbitror me adiuventi aliquid, futuris Concionatoribus allaturum si in hac tertia parte quam dixi, ut appendicem hic additam, summatim capita quaedam recensuero, aliquarum rerum, quas commodè proponendas censeo. Quod ut facerem duæ me res impulerunt, primum quod videam, rarè à plerisque Concionatoribus hæc afferri, vel quia forte minutiora videantur, vel quod non faciè sit, huiusmodi monitis locum inuenire in Concionibus quas multa rerum aliarum eruditione replent, aut verborum copia, & florida ornant eloquentione, cum tamen quæ hic afferemus, & magis quam cætera necessariam continent doctrinam, & ad profectum Christiani populi maximè opportuna videantur. Secundo, quod multorum annorum quibus in hoc munere sum versatus experientia rerum magistra didici, ex huiusmodi monitis, plus sæpè utilitatis existere, quam ex reliqua Concione tota, & ipse sum testis, ea grater, audita, & scriptis etiam à multis fuisse excepta. Neque hic à me expectet aliquis seriem omnium, quæ ad hanc praxim referuntur, aliqua proponam, eaq; simplici stylo, & valde familiari, quemadmodum etiam populo proponenda videntur. Neque est animus ita hic scribere omnia, eo modo quo populo in suggestu proponerem, sed insinuare solum, & Concionato-

ris

ris ingenium, & industriam excitare. Quamquam non incongruus erit ordo quem subiciam. Aliqua ex his movent; quomodo se quisquam erga Deum gerere debeat, alia quales esse debeamus tum erga proximos, tum erga nos ipsos. Adiungi etiam possunt nonnulla, quae tribus hisce capitibus aequè conueniunt, & communia sunt, & ab his communibus incipiendo, haec occurrunt.

In vita spiritali necessarium est, vt quis ducem aliquem, & magistrum habeat prudentem, rerumque spiritualium peritum, qui vt plurimum esse debet is, qui est sibi à Confessionibus, quem consulat in rebus ad suam conscientiam pertinentibus, à quo instruat, cui tanquam patri, conscientiam suam sincere manifestet, quem non oportebit, nisi vigeat necessitas, facillè mutare.

Finis primarius omnium bonarum, actionum est Dei gloria, ad quam rectè omnia dirigenda sunt, vt simus Aaroni similes, qui inscriptum in aurea lamina Dei nomen, in fronte praeferbat, & aliquod opus aggressurus praeferre posset piæ Ecclesiae orationiculâ. Actiones nostras, &c. vel quid simile. Huic autem primo fini, potest, alter secundo loco subordinari nostra futura beatitudo, & vtrumque rectè significatur in principio Dominicae orationis, cum primo dicitur, Sanctificetur nomen tuum, & secundo loco, Adueniat regnum tuum.

Scopus autem, qui à fine distinguitur ex Cassiano, est puritas vitae, vel vt Paulus loquitur, Sanctificatio nostra, vel Imitatio Christi, qui nobis est exemplar perfectissimum, ad suam nos sequelam prouocans.

Cætera verò præter hæc sunt instrumenta, silentium, ieiunia, usus sacramentorum, solitudo, corporis castigatio, vigilia, & alia pleraque eiusdem generis, in quibus licet absoluta perfectio non sit, esse tamen magnificianda, monendus est populus tamquam instrumenta ad eam consequendam, valde idonea, & à Deo ordinata.

Examen conscientiae quotidianum non modo nostri sancti Patres mirificè commendant, sed etiam Gentiles, vt Pythagoras, Plutarchus de cohibenda ira ad finem, ex Empedocle, Epictetus, Seneca exemplum dat Sextij, & suum: Omnes ergo ante somnum Psalmi vocem audire debent, Quæ dicitis in cordibus vestris, & in cubilibus vestris compungimini. Clemens ad Iacobum fratrem Domini: Instruebat (inquit Petrus) discipulos

Magister & Pater rerum spiritualium.

Finis vite spiritualis.

Scopus. Collat. I.

Instrumenta vite spiritualis.

Examen generale conscientiae. 3. de ira. cap. 36. Psal. 4. Epist. 1. ad Iacobum.

pulos, aētus omni hora custodire firmiter, cogitationes malas cordi suo adhaerentes cognoscere, mox ad Christum allidere, & Sacerdotibus manifestare. Essent praēticē explicanda quinque capita, quibus hoc examen constar.

Examen particulare.

Examinis particularis vsus, ad aliquod peculiare vitium, expugnandum, vel virtutem assequendam ad sui emendationem & progressum apprimē condacit, cuius praxis est, vt mane quisque decernat, cui vitio peculiariter sibi obsistendum sit, vel cui virtuti studendum. Meridie verò, rursusq; vespere dispiciat secum, qua se ratione gesserit, vt doleat, rursusq; proponat.

Serm. 7. in Nat. Dñi.

Vnusquisque agnoscat, ad quod vitium se propensior sentiat, sciatq; veram esse sancti Leonis sententiam, cum ait: Antiquus hostis omnium discit consuetudines, ventilat curas, scrutatur affectus, & ibi causas quarit nocendi, vbi quēq; viderit studiosius occupari. Nobis ergo ibi maiori cura inuigilandum est, vbi magis insidiatur hostis, & in eo vitio, diūtius examen particulare adhibendum.

Lectio librorum spiritualium.

In vita Zenonis.

Librorum spiritualium lectio, valde commendanda est. Refert Diogen. Laert. in vita Zenonis, hunc Philosophum cōsuluisse oraculum, quid sibi in vita esset faciendum, audiuit vt cum mortuis esset sibi frequens consuetudo, eorumq; colores indueret, interpretatus est, vt libros legeret, & lecta seruaret, fecit, & magnus inter Philosophos est habitus. Nos verò D. Pauli habemus oraculum ad Timoth. scribentis: Attende lectioni, explicandus esset populo aliquis modus cum fructu legendi libros, & qui maximē libri frequentius in manibus habendi.

Lectio turpiū librorum est pestis.

Tuscul. 3.

Vtq; perniciosorum, turpiūq; librorum lectio veluti pestis, & animorum colluuiēs penitus euitetur, proponendum est laudabile antiquorum exemplum, qui (vt habetur A& 19.) multos libros combusserunt, quorum pretium magnum erat, & tenendum consilium, vel ipsius Ciceronis, qui ait librorum Epicuri ob quādam noxia, vel corrigendum, vel comburendū, certē melius est libros, quam animas comburi.

Verbum Dei.

Confessio generalis.

Verbum Dei frequenter audiendum, & quomodo id faciendum sit, opere praētium est diligenter tradere.

Confessio generalis totius vitæ, ijs qui nunquam eam instituerunt, multa & eximia solet emolumenta afferre, & ab hac initium esset sumendum, ei qui vitam nouam serio auspiciari cogitat, & aliquam animæ securitatem exoptat. Adhibenda verò

verò maxima est diligentia, non tam circa peccatorum discul-
sionem, quam etiam & multo magis circa veram contritione,
& animum omnino paratum, vt mortis potius se discrimini
objiciat, quam letale in posterum scelus admittat.

Confessio sacramentalis saltem singulis hebdomadibus ef-
fec frequentanda, tum quia est presentaneum aduersus præ-
terita peccata remedium, tum quia aduersus futura efficaci
hominem communit antidoto, & eo maiori sacrum hoc tri-
bunal gratiæ nobis adendum erit, quo maiorem damoni,
horrorem incutit, vt ipsemet S. Dominico aperte significauit,
cum nullo modo induci potuerit, vt locum quem Religiosi
Capitulum vocant, intraret, quod diceret ibi se amittere,
quicquid in alijs locis dolosa fuisset arte lucratus; & eorum
est, maiori ipsum odio Confessionem sacramentalem profe-
qui, quam capitulum illud.

Statimac à lecto surgimus, primitias cogitationum offer-
re nos Deo debere, docent S. Bonau. Cass. Climacus, qui rem
esse magni momenti affirmant. Vnde omnium actionum to-
tius diei bonum regimen consequatur, & addit Clim. Dæmo-
nem hoc scientem, valde esse sollicitum, vt ipse cor præueniat,
& ingerat turpes cogitationes, & ab hoc ipso aliquos dæmo-
nes dici præcursores, quare qui euigilant, quamprimum se
Crucis signo muniant, & cum summa reuerentia ad sanctissi-
mam Trinitatem se conuertant, offerantq; se ipsos, & omnes
illius diei actiones ad Dei gloriam.

Quotidie, ac sæpius iterandum est propositum, præsertim
verò in oratione matutina, abstinendi se ab omni peccato,
quod Deum aliquo modo possit offendere, quod planè illud
Prophetæ dictum nos docet: In matutino interficiebam om-
nes peccatores terræ, & orandus Deus, vt cor nostrum ita
dirigat, & confirmet, vt dicere possit quisque, malo mori
quam fœdari, & cum Dauide: Iuravi, & statui custodire iudi-
cia iustitiæ tuæ. Et cum se aliqua interdum tentatione pulsa-
ri sentit, vel cum aliqua peccati sese occasio offert, ad implo-
randam Dei opem statim confugiat cum magna in eum fiducia.

Occasiones peccatorum summo studio euitandæ sunt, quia
ex his peccata nascuntur, cuiusmodi sunt otium, consuetudo
malorum hominum, sensuum, & linguæ licentia, lectio libro-
rum impudicorum, ludorum, seu comediarum vsus, quare
monendi sunt omnes, vt pari cura & peccata, & peccatorum
fugiant occasiones.

Ordo

Confessio or-
dinaria.

Primitias co-
gitationum.

Gradu 27.

Propositum
non peccan-
di.

Psal. 100.

Psal. 118.

Occasiones
peccatorum.

Ordo vitæ.

Ordo in vita spirituali certus, res est magni momenti, ut scilicet suis horis singulae fiant actiones, nec casu quis agat, quod Paulus monet, dicens: Omnia in vobis cum ordine fiant, & quælibet anima facile hostium impetus superabit, si fuerit ut castrorum acies ordinata, hunc autem ordinem, deberet quisque certum sibi statuere, neque immutare quantum fieri possit, & in eo instituendo spiritualis patris consilium adhibere, & sequi ut sciat quo tempore, quantum, & quid sit præstandum quoque modo in omnibus.

Erga Deum. Cap. X.

Reuerentia ad sanctissimam Trinitatem.

Quæ in mentem veniunt, hæc sunt. Peculiari deuotione colendæ sunt tres personæ sanctissimæ Trinitatis, ad cuius imaginem conditi sumus, ad cuius inuocationem in sacro fonte regenerati. In cuius visione beatitudo nostra sita est. Antiquissima est Trisagij & solennis memoria, ut dicamus, Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus immortalis, miserere nobis, cuius meminerunt Ioan. Damasc. Felix Papa, & Conc. Calcedonense, imo ipsa Scripturæ, Isai. & Apoc.

Epist. ad Zenonem Imp.

Modus adorandi Christum, esset ut primo eius corpus tanquam organum diuinitatis veneremur, eiusque sanctissima membra, quæ tam dura, & indigna in passione perpessa sunt.

Isai. 6. Apoc. 4. Adoratio Christi.

Inde animam cum suis potentijs, omnium donorum & sapientiæ thesauris plenissimam, atque adeo virtutum: Diuinam, item personam cum omnibus attributis, quæ diuinitati propria sunt. Iterum esset bonus modus, si mente discurremus per singula eius vitæ mysteria, & actiones.

Deuotio ad quinque Christi vulnera.

Ad quinque Christi vulnera potest hæc fieri Meditatio, & oratio, Primo ad sinistri pedis vulnus, adorabo Christum gratias agens pro dolore quem in ea parte perpessus est: secundo, adorabo omnes affectus, qui erant in anima eius sensitiva, ut sunt tristitia, timor, gaudium, &c. tertio, orabo, ut mihi tribuat omnium affectuum meorum, quos animæ passiones vocamus, reformationem, & maximè alicuius in particulari. Ad pedem dexterum, primo, Adorabo Christum in eo vulnere; deinde omnes Christi virtutes, humilitatē, mansuetudinē, zelū, & alias. Tum rogabo, ut mihi omnes eas concedat virtutes, quæ mihi, iuxta meū statū necessarię sunt, & peculiariter aliquā. Ad sinistræ manus vulnus, eodē modo primo adorabo, deinde pro omnibus eius doloribus gratias agā, quos tum in anima,

anima, tū in corpore sustinuit. Et precabor, cōcedat mihi meā crucem alacri animo ferre post ipsum. Ad vulnus manus dexterae gratias agam pro eo dolore; Deinde, adorabo omnes actiones, totius vitæ, quas cum tanto feruore pro mea salute operatus est. Et rogabo vt mihi in omnibus meis actionibus tribuat feruenter me gerere. Ad vulnus, cordis; adorabo illud tanquam sigillum omnium Christi operum, Deinde amorem eius ardentissimum, erga me, & orabo, vt tanto amori, aliquo modo meus amor respondeat.

Sancti plures, eximia pietatis, ac virtutum incrementa retulerunt, dum mente, in Christi corde moram faciunt, eius virtutes meditando, desideria, & affectus, zelum gloriæ patris, & nostræ salutis. Qua in re fuit singularis Elzearus Comes Ariani, de quo Surius in eius vita; & Luthgardes virgo nobilis, & Catharina Senensis.

Peculiari affectu seruanda est Dominica passionis memoria, & mortis, vt simus de numero eorum, de quibus in Apoc. dicitur, Hi sunt, qui venerunt ex magna tribulatione, & lauerunt stolas suas in sanguine Agni, & D. Bernardum imitantes cum eo dicamus, fasciculus myrrhæ dilectus meus inter vbera mea cōmorabitur, & cum D. Francisco, & D. Paulo, Ego stigmata Domini mei in corpore meo porto. Beata Clara de monte Falco, ad eum, Crucifixi doloribus vulnerata est, eiusque amore incensa, vt eiusdem Christi, in Cruce pendentis simulacrum, in eius corde expressum, adhuc videatur, cuius rei multi possunt esse, oculati testes, vt & ego.

Omnium Christi mysteriorum deuota recordatio, supra modum Deo grata est, vt apparet in vita S. Edmundi, apud Surium mense Nouembri, cui puero optanti, vt Deus aliquid significaret, sibi, quod ad ipsius gloriam maximè cederet, Responsum datum est à Christo, vt quotidie aliquid ex mysterijs vitæ, ac passionis suæ recoleret, D. Dominico aliquid simile, fuisse à Beatissima Dei genetrice reuelatum diximus, li. 2. c. 5.

Ad Orationis studium oportet omnes affici cum Christus dicat, oportere, vt semper oremus, & omnes sancti In hac virtute fuere singulares. In qua nobis hæc ferè obseruanda est ratio. Primum, vt certis temporibus, mane præsertim, ac Vespere liberi ab alijs negotijs, tam sancto otio, quod Bernardus omnium negotiorum summum negotium vocat, operam demus. Meminit huius moris inter Christianos Philo. Terrul. Deinde, vt etiam inter alia negotia mentem nostram ad Deum conuer-

Latus, & cor
Christi

Passionis Xpi
memoria.

Mysteriorū
Christi me-
moria, & De-
uotio.

Stadium Ora-
tionis.

L. de Vi.
cont.
Apol. c. 2.

conuer-

conuertamus, per vsum earum orationum, quas Iaculatorias vocamus, Deum laudantes, ei gratias agentes, opem iugiter diuinam implorantes, & Deum præ oculis habentes, iuxta illud, ambula coram me, & esto perfectus, estque Chryf. admonitio singulis horis aliquam Deo Orationem offerendam, vt cursus orandi cursum diei æquet. Imo vero optimum est consilium, vt omnem actionem incipiamus, & eandem absolutâ, oratione aliqua tanquam sigillo obfirmemus.

Coll. 10. c. 9. Apud Ioan. Cass. Abbas Isaac miris modis, celebrat versiculum ex Psal. 69. desumptum, Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuuandum me festina. Habet (inquit) aduersus vniuersa discrimina inuocationem Dei, habet humilitatem piæ confessionis, habet sollicitudinis, ac timoris perpetui, vigilantiam, & alia subiicit multa, addit huius igitur versiculi, oratio, in aduersis, vt eruamur in prosperis, ne extollamur, semper fundenda est, hunc in opere quolibet, vel in itinere constitutus decantare, non desinas, hunc versiculum, meditati tibi somnus obrepit, hic tibi expergefacto primus occurrat, iste ad omne opus, actusque diducat.

Oratio vocalis quid exigit. Hortandus est Christianus Populus, vt in oratione, quæ voce exercetur, seruet Reuerentiam, Attentionem, & Deuotionem, quod est contra multos, qui ita recitant suas preces, quasi videantur ludere, seu potius Deum illudere, planè qui Principem aliquem alloqueretur, & eo dimisso, sermonem cum aliquo miseret ex famulis, esset iniurius Principi, & dignus quem is contemneret, posset explicari, Triplex genus attentionis, vel ad voces, vel ad sensus verborum, vel ad finem Orationis, quæ attentio est optima, & respicit Dei laudem, & gloriam.

Oratio mentalis. Cum Oratio, quæ mente tantum, sine voce perficitur, sit nobilissima, animandi sunt omnes, vt etiam huic Orationi assuescant, nec putent eam exigere multam doctrinam, aut ingenium magnum, sed egregium Dei amorem, vt aliquando F. Egidius à S. Bonau. edocuit dicebat rudi, ac rustico cuilibet, ac mulierculæ, Ama Deum, & eris plusquam Bonauentura.

In Chr. S. Francisci, lib. 1. c. 14. Quatuor illa capita, quæ D. Pau. semel & iterum repetit. s. Orationes, Obsecrationes, Gratiarum actiones, & Postulationes, seu petitiones singillatim essent explicandæ, iuxta D. Tho. exposuit. in eadè D. Pau. loca, & docedus, populus, quò ad praxim, seruari debeant, quæ praxim, quia multi ignorât, malè orant.

Tres orandi modi. Tres modos orandi ponit, inter alios. B. P. N. Ignatius in libello

bello exercitorum, qui si explicentur possunt viam aperire ad alias meditationes. Primus est, vt nos ipsos examinemus, v.g. circa Dei præcepta, & singillatim dispiciamus, quo modo nos in singulis gesserimus, breuiter, & post huiusmodi considerationem conuertamus nos ad aliquod cum Deo colloquiũ, iuxta rei occasionem. Rursum idem fieri potest circa septem peccata capitalia, circa animæ potentias, circa quinque sensus corporis. Secundus modus est, vt recitando orationem aliquam, v.g. Orationem Dominicam, in singulis vocibus, pium aliquid mente voluamus, prout Deus concurrerit, Ita vt vbi deuotio affluat non curemus transcurrere. Inde fiat colloquiũ aliquod ad Deum, vel B. Virginẽ, vel Sanctos ad quos illa Oratio pertineret. Tertius est, vt recitãdo aliquã orationem ad singulas respirandi vices, singulas voces transmittamus, expensa interim, vel significatione vocis, vel dignitate personæ, quam alloquimur, vel nostra vilitate, vel vtriusque differentia.

Quotidie, curandum est, vt sacrificio Missæ, interfint, qui possunt, perinde, ac Christo in Caluario, & in Cruce morienti astarent ob innumeras utilitates, quæ ex hoc opere manant, Cum sit hoc sacrificium, Propitiatorium, satisfactorium, Imperatorium, præseruet à culpis, etiã ad temporalia bona conferat, vt docet Concil. Triden. D. Franciscus teste, D. Bonauentura, cum adesset Missæ sacrificio, ita lachrymas fundebat, ac si tunc Christum in Cruce pendentem intueretur, adeo vt & alios ad fletum prouocaret. Sacerdos etiam non legitime impeditus si celebrare omittat priuat Deum gloria, Angelos letitia Ecclesiam multis auxilijs & se, animas purgatorij, suffragijs, vt ait Bon. & Beda. Explicandus esset modus quem seruare audientes sacrum debent, ad singulas sacerdotis actiones, præsertim quod ipse populus suo modo cum sacerdote concurrat, sicut sacerdos monet cum ait, vt meum, ac vestrum sacrificium. Et iterum pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt.

Communio spiritualis quotidie in Missa exerceri potest, quæ sine Sacramentali communione prædest, & sine hac Sacramentalis non est utilis, sit autẽ hæc communio, si Christo vniamur, & de bonis, ac meritis eius participemus, quod sit maxime, per actus amoris, per famem quandam spiritualem, & peculiarem deuotionem ad sacratissimum Christi corpus, ac si tunc esset sumendum, optando eius vnionem, etiam sacramentalẽ, vt faceret gulosus quispiam, & famelicus, opiparæ mensæ assistens.

Commissio vbi
recitatur
in
Missæ
sacrificio

Commissio
in
Missæ
sacrificio

Sacrificium
Missæ
in
Missæ
sacrificio

Seff. 22.
Cap. 9. in
eius vita.

De Præpa.
ad Missã
cap. 5.

Communio
spiritualis.

Deuotio visi-
tandi sanctif-
simum Sacra-
mentum.
Apoc. 4.

Oratio 40.
horarum.

Rosarium B.
Virginis.

Attentio, &
Deuotio in
Rosario.

sistens ubi eius appetitum, delicatioribus cibi excitantur. Optima est Deuotio, visitandi, interdum, cum adest opportunitas, altare, ubi Diuinum Christi corpus asseruatur, Tum ut homo coram diuinissimo agno procumbat, & cum beatis canat, ut est in Apoc. Benedictio, & claritas, Sediti in Throno, & Agno; Tum ad implorandam in suis necessitatibus eius opem. Ad hoc enim augustissimum sacramentum, alacrius nos decet confugere, quam Israelitae ad foederis tabernaculum soliti erant, oracula, & opem postulaturi. Eodemque modo, cum Oratio habetur 40. horarum, sacramento publicè exposito, ut moris est, vel cum in publicis supplicationibus circumfertur, vel cum tanquam viaticum ad egrotos defertur eadem deuotio exercenda est, persuadeat autem sibi quisque hanc peculiarem, erga hoc venerabile sacramentum, deuotionem, esse non leue praedestinationis signum, quod ex eo loco bene colligitur: Vbicunque fuerit corpus congregabuntur, & aquila.

Rosarium (vt vocamus) consuetudo, & vsus duplicem in Ecclesia Dei finem habet, quorum alter est, mysterium Christi memoria, & cultus; Alter pia erga Beatissimam Dei matrem Deuotio, potest etiam addi aliquis peculiaris, praeter hos, finis, quem quisque sibi praefigit, ut si recitet pro aliquo Dei beneficio impetrando, siue sibi, siue alijs; Aut pro aliqua seu publica, seu priuata calamitate; Aut pro defunctis. Hos autem fines initio quisque coram Deo proponat, & inter orandum renouet, Tum recolendo mysterium aliquod: Tum Dei matrem inuocando, tum opem sibi alijsque implorando, non enim haec Attentio, intermixta, orationem vocalem impedit.

Rosarii nomen à Rosis desumptum est, sicut autem Rosa, vt sint gratæ, viuendo debent colore nitere, & fragrantiam fundere odoris. Ita planè Rosaria nostra debent matri Dei, & colore attentionis, & odorem deuotionis exhibere, ne vt rosa putida abijciantur. Ad hanc autem attentionem deuotam, conseruandam, valere possunt, & tempus ad recitandum opportunum, & locus ab aliorum tumultu separatus, & exterior, item reuerentia, adhibita, praeterea si ad Iesu nomen, & Mariae excitemur, & ad verborum sensum animum aduertamus. In fine cuiusque Decadis monet Ludonicus Blosius pie adijci haec verba Gloria sit sanctissimæ Trinitati. Patri, Filio, & Spiritui sancto, laus sit sanctissimæ Dei genitrici Mariae nunc, & per infinita saeculorum saecula. Amen.

Idem

Idem Ludouicus Blo: proponit Rosarium, quinquaginta Christi misteriorum quod quam sit Deo gratum, refert idem ipse, & Lanspergius ex visione quadam facta Priori Carthusiæ Treuerensis.

Cultu maximò Dei Genitricem Mariam venerari debemus vt dixi in lib. 6. cap. 20. nec oportet repetere.

Peculiari etiam quadam reuerentia, & affectu erga eiusdem Mariæ Immaculatissimã Virginitatem ferri debemus, quia hæc deuotio ipsi Virgini gratissima est vt constat ex Historijs S. Ilephonso Toletani Archiepiscopi, qui de hac Virginitate libros edidit, & Sanctæ Leucadiæ, quæ miraculo suscitata dixit eidem Ilephonso solennia missarum publicè celebranti, per te viuit Domina mea, atque ideo ipsa Beatissima Dei mater eidem Archiepiscopo apparens in publica supplicatione, per Angelos vestem obtulit prætiosam qua in altaris ministerio vteretur, quo testimonio, illam eius pietatem, erga suam Virginitatem defendendam, quam sibi placuerit, comprobare voluit, quæ vestis, adhuc Oueti in Hispania seruatur. Eademque deuotio, & memoria, nobis poterit esse scutum, ad repellendas, turpes cogitationes, quas sæpe demon ingerit.

Cum omnibus à Deo, vnus Angelus constitutus sit in custodia, vt scelus arguendum est planè, non ei se commendare, non ei (vt Ber. docet) in omni loco, in omni diuersorio, reuerentiam exhibere; Quare saltem, cum ad cubile accedimus, animas semper ei, & corpora tanquam fidelissimo Custodi committamus, contra Dæmonum, nocturnas illusiones, exemplo sit S. Cæcilia quæ dicebat, Ego habeo custodem corporis mei Angelum Domini, qui magno zelo custodit corpus meum, & sancta Iuditta. Viuit (ait) Dominus, quia custodiuit me Angelus eius, & hinc euntem, & ibi commorantem, & inde huc reuertentem.

Sancto Michaeli, vt Angelorum Principi, ac totius Ecclesiæ sanctæ, Patrono, & Protectori, peculiaris honor est exhibendus, qui in die Iudicij, Sanctissimæ Crucis vexillum præferet, & Ecclesiæ canit eum Principem constitutum super omnes animas suscipiendas. Itemque septem Angelis, quorum fit mentio in Apoc. qui in cõspectu Throni Dei astant, & quorum Deus opera, in ministerio Ecclesiæ peculiariter vtitur, Imò, & omnibus Angelis cum omnes sint nobilissimi Spiritus, & administratores in vtilitatem eorum missi, qui hæreditatem cupiunt salutis.

In diebus qui Sanctis celebres sunt, diligenter eis nos com-

Rosarium,
Misterioru.
In Scriniolo
spirituali.
In operibus
minor. l. 17.
Deuotio ad
Beatissimam
Virginem.
Ad Virgini-
tate Mariæ.

Angelus Cu-
stos.

Deuotio ad
Sanctos.

mendemus. At pius est, etiam aliquos ex eis patronos nobis asciscere, prout, cuique peculiaris deuotio suggererit, eosque non verbis solum, sed magno cordis affectu, diligere, ad eorum confugere patrocinium, cum multis exemplis, constet, ad eorum intercessionem, magna, Deum beneficia contulisse, & ad eorum sepulchra, & reliquias magna patrata miracula D. Chrysof. multa se à Deo, per D. Paulum, obtinuisse cognoscit, cui (vt ipse loquitur) erat impense deditus.

Quolibet mēse patronus aliquis eligatur ex Sanctis. Optima est piorum quorundam consuetudo, qui pridie calendarum, cuiusque mensis, tot nomina sanctorum ex catalogo illius mensis conscribunt, & sortitio fit inter omnes qui in familia sunt, vt habeant singuli singulos Sanctos in eo mense, Patronos quibus orationes, & pia opera offerant, eiusque vitam & mores legant, & imitentur.

Litanie Sanctorum. Litanias, (vt vocamus) sanctorum quotidie recitare est satis laudabilis mos vt ab Ecclesia praxi, & consuetudine, discere potuimus, præsertim quod in eis contineatur, Sanctissimę Trinitatis inuocatio, & omnium Sanctorum & Angelorum intercessio, obsecratio per Christi merita, & misteria, commendentur Deo præcipua capita Catholicę religionis, & omnia ferè petantur à Deo quibus indigemus.

Reliquie Sanctorum. Reliquijs Sanctorum, exhibendus est magnus cultus, disrum pantur licet hæretici, cum ad memorias eorum semper confluere Christiani soliti fuerint, & multis à Deo bonis per eas cumulari.

Naz. or. in 3. Cypr. Greg. Nazian. Omnia (inquit) potest puluis Cypriani cum fide & D. Ansel. cuidam ex suis Sacerdotibus teste Surio in eius vita, habenti minimam particulam ex ossibus sanctę Priscę dixit, illam prætiosorem esse, toto mundo.

Oratorium domi. Oratorium aliquod, domi habere hortatur Hieron. quod sit concinnè sacris imaginibus pijsque ornamentis decoratum, proderit enim ad deuotionem excitandam & inuitandos domesticos ad orationem Hieronymi verba sunt eligatur tibi opportunus, & aliquantum à familię strepitu remotus locus, in quem velut in portum, quasi ex multa tempestatę curarum te recipias, & excitatos foris cogitationum fluctus secreta tranquillitate componas, tantum ibi sit diuinę lectionis studium, tam crebrę orationum vices, tam firma, & pressa de futuris cogitatio, vt omnes reliqui temporis occupationes facile hac vacatione compenses.

Ep. ad Celantiam. Aquę benedictę, vsus in Ecclesia, antiquissimus est, Monendi sunt homines, vt cum illa se aqua conspergunt actum aliquę, dolo-

Aquę benedictę vsus.

doloris peccatorum, animo eliciant, vt à peccatis venialibus expurgentur. Domi habeant in cubiculis in eundem finem, & præterea contra Dæmonum illusiones. Eius aquæ asperione cõstat effugatos, & collatas sanitates etiam tẽporibus nostris, apud Indos, recẽter baptizatos. Refert miraculũ Greg. 1. dial. cap. 10. Beda lib. 5. hist. cap. 4. Bern. in vita Malachia.

Circa Templi cultum, quod est domus Dei, & æterni Regis Basilica, Concil. Lugdun. decretum seruandum est quod ita habet, Domum Dei decet Sanctitudo, vt cuius in pace factus est locus, eius cultus sit cum debita veneratione pacificus; sit igitur ad Ecclesiam humilis, ac deuotus ingressus; Ita Concilium. Cum primum quis templum ingressus, aqua lustrali se abluit dicat illud, ego autem introibo in domum tuam, adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo.

Docendus est modus sumendi indulgentias cum fructu, vt omnes intelligant, Primò non esse capace[m] Indulgentiæ, & relaxationis pœnarum qui extra statum gratiæ sit; Secundò vt omnia quæ à summo Pontifice iniunguntur exequutioni mandentur; Tertio hortandi sunt omnes, vt deuotè singula exequantur; Ad idem spectat vsus stationum vbi arguendus est acerrimè abusus eorum, qui diuina beneficia, & sacras actiones peruertunt, adeo vt statio, quæ vt portus pietatis esse debuit, fiat quibusdam æstuans Scylla, & Charibdis, nec sit relaxatio pœnarum, sed multiplicatio potius, & culparum & pœnarum.

Sicut Sacrarum & piarum Imaginum cultus deuotè est exercendus, ita vt ad earum aspectum, recurrat mens ad prototypum, Ita imagines prophanæ, ac lasciuæ, vel quæ aliquid continent vanitatis ex Christianorum ædibus exturbandæ sunt, vt sit valdè mirandum, etiam gentilium Deorum imagines apud quosdam magni fieri. Etiam habet nescio quid vanissimæ superbiam indicium, suimet imaginem publicè affigere, aliquando etiam inter Sanctorum Imagines, illud verò satanicum est commentum aliquarum mulierum quas lasciuè amant, imagines apud se habere.

Reuerentia non solum interior, sed externa item curanda est, præsertim in templis, Moneat concionator, cum orant, & sacrificio Missæ assistunt vtrunque genu flectant, cum ante altare sanctissimi Sacramenti transeunt, genuflectant, & corde adorèt, possent cum D. Thoma dicere Dominus meus, & Deus meus, cum aliæ Sanctorum Imagines occurrunt, caput inclinent, & aperiant, seque ei sancto cuius est imago cõmendent.

Ccc 2 Ad of-

Templi cultus & reuerentia.

Indulgentiæ.

Imagines sacræ.

Reuerentia, & cultus exterior.

Ad officia diuina, & horas vespertinas, non fabulentur, sed Deum laudent, In templis non deambulent, neque secularia negotia tractent, vt Conc. Trid. iubet.

Erga Proximos. Cap. XI.

Superioribus
quid debeamus.

Primo loco illud ponamus. Superioribus tam Ecclesiasticis quam sæcularibus. Tria subditos debere, Amorem, Honorem, Obedientiam, de qua Pau. ad Rom. omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit, non est enim potestas nisi à Deo, & quæ sequuntur.

Amabilitas.
Lib. 2. offic.
c. 7.

Cum omnibus alijs amabilem se quisque exhibere curet, quo autem modo id fiat audi Ambros. Primum (inquit) nouerimus nil tam vtile quam diligere, nil tam inutile quam non amari, nam odio haberi exitiale arbitror, quomodo autem amore conciliamus aliorum supra cum de affectu amoris ex Arist. & ex D. Ambrosio ageremus, diximus.

Modestia, &
bona Indoles.
Li. 3. de Vita Cant.
c. 19.

Modestiam, ac bonam Indolem, in conuersatione, optimam regulam sunt quas docet B. Prosper, vt reuerentiam senioribus exhibeamus, æquales germanitus honoremus, inferioribus gratiam paternam dilectionis impendamus, præstemus loquenti seniori silentium, ipsius ad loquendum præstolemur imperium, Non attollamus immoderatum in colloctionibus sonum, & risui non permittamus in cachinnum prorumpere.

Amicitia.

Amicitia charitatis ad omnes habenda est, sed vitanda nimiam familiaritates etiam inter spirituales, ne contingat illud Pauli Gal. 3. Videte ne cum spiritu caperitis, carne consumamini, huiusmodi autem familiaritatum signa, vide apud Diuum Bon. l. de processu rel.

Prima lex
amicitiæ.
De Amic.

Propter amicos nil contra honestum, esse faciendum, egregie docet Amb. l. 3. offic. cap. 15. vide ibi locum, vbi exemplis allatis, & scripturis id confirmat. Sed, & ipse Cic. Hæc (ait) prima lex est amicitiæ, vt ab amicis honesta petamus, eorumque gratia, non nisi honesta faciamus, & optima est quæ vulgo fertur sententia, Amicus Plato, amicus Socrates, sed magis amica veritas.

Iracundia.
Epb. 4.
l. de frat.
amore.

Optima est Pauli admonitio, Sol non occidat super iracundiam vestram, etiam discipuli Pythagoræ hunc morem seruabant referente Plutarcho, vt vespere, datis dextris, & mutua salutatione, animos conciliarent, si quid interdiu, irarum subortum esset. Et inter antiquos Christianos vsus erat, vt congregati

gregati ad orandum se mutuò per osculum pacis vnirent, vnde & Tertullianus osculum pacis, vinculum vocat orationis.

Cum Dominicam orationem recitamus curandum est, vt omnem ab alijs receptam iniuriam, toto corde remittamus, vt illud sincere, verèque dicamus, Dimitte nobis, sicut, & nos dimittimus; esset planè impudens temeritas, ita Deum alloqui, si tu interim, odium, rancoremque in pectore foueas, nam vel mentiris coram Deo in caput tuum, affirmando, quod non facis, vel Deum doces, vt ita se tecum gerat, quomodo, & tu cum fratre, quod perinde est, ac si petas, vt tibi non dimittat, quanta hæc temeritas, & impudentia?

Tecum Statue, pro tuarum opum, ac negotiorum ratione, vt nullus elabatur dies, in quo non aliquod misericordiæ opus in proximos exequaris, siue ad animos, siue ad corpora spectet, & habeto illud in corde. Nullus dies sine linea. Titus Imperator cum animaduertisset se quodam die, nil gratiarum in aliquem contulisse, dixit, perdidimus hunc diem, o amici; sed optimè Salomon Prou. 3. Misericordia, & veritas non te deferant, circunda eas gutturi tuo, & describe in tabulis cordis tui, & inuenies gratiam & disciplinam bonam coram Deo, & hominibus.

Quantitas, & mensura eleemosynarum, ea esse debet, quam filium suum, Tobias senior docuit, Quomodo potueris esto misericors si multum tibi fuerit, abundanter tribue, si parum, etiam illud libenter impertiri stude, etiam maior, vel minor, egenorum penuria, mensura esse debet plura, vel pauciora dandi, Modo Charitas Christi, & virtus Misericordiæ in corde tuo resideant, & earum iudicio sterur, non cupiditatis arbitrio.

Cum manum ad eleemosynam dandam porrigis, vel confidera Christum in paupere, vel te mendicum Dei, à quo expectes eleemosynam, vel condole proximo, & eius calamitati, sunt enim hi tres actus, quibus eleemosynæ meritum valde augeri potest, Præclara Iobi vox est quam imitentur omnes, quantum possunt, si comedi bucellam meam solus, & non comedit ex ea pupillus.

Acriter Deus in scripturis, in eos indignatur; qui mercenario non statim reddunt, sed prorogant mercedem, in Leu. dicitur, vt merces non differatur in diem crastinum, in Deut. vt reddatur ante solis occasum lege etiam Iac. 5.

Valdè pium opus est, Deoq; gratissimum, & valde idoneum, atque efficax ad spiritus boni augmentum, visitare Xenodospitalia.

Ccc 3 chia,

Dimittenda
Iniuria.

Semper alii
quid misericordiæ
exhibendum.

Eleemosynæ
quantitas.

Eleemosynæ
danti quid
cogitandum.

Merces soluenda
statim.
Leu. 19.
Deut. 24.

Visitare
hospitalia.

chia, lectos sternere, cibos ministrare, consolari decumbentes ad sacramenta hortari; Itemque Carceribus detentos inuisere, eisque opem ferre, Certè Christus in Iudicio dicitur esse Infirmus eram, in carcere eram & visitastis me.

Suffragia pro mortuis.

Charitas Christiana, ad animas igne purgatorio detentas se se extendit, & in I. Machab. dicitur Sancta, & salubris est cogitatio pro Defunctis exorare, vt à peccatis soluantur, Soluuntur autem quatuor modis vt docet Greg. Aut oblationibus Sacerdotum, aut precibus Sanctorum, aut charorum elemosynis, aut pœnitentijs cognatorum.

13. *Causa.*
q. 2. *c. anima.*

In *serm.*
S. *Laur.*

Quantū bonum, aliquē à peccato reuocare.

Reuocare aliquem à peccato, & à malo vitæ statu opus est, vt ait Dion. Ar. omnium diuinorum diuinissimum, estque egregia S. Leonis sententia, Nemo bonus sibi soli bonus est, nec cuiusquam sapientis, sibi tantum amica est sapientia, & hæc est verarum natura virtutum, vt multos à tenebroso abducatur errore, qui earum clarus est lumine ad erudiendum Dei populū] Quare quoniam vniciquē mandauit Deus de proximo suo, innitendum est vniciquē vt aliquando aliquem à peccato ad Deum reuocemus.

Admonitor
utilis.

Laudant plerique spiritualium rerum magistri, vt habemus aliquem prudentem, ac fidelem amicum, qui nobis sit loco admonitoris à quo moneamur, vbi opus sit, & ipsi, idem alteri faciamus, vt prouerbiū seruetur manus, manum lauat, quia plura vident oculi, quam oculus.

Iudicium
temerarium.

Iudicium temerarium, de aliorum factis potest esse peccatum mortale, quare curandum est, vt cum mihi suspensiones aliquæ sese offerunt, semper iudicium, & consensum suspendam, cum hoc Dei proprium sit, ne mihi obijciatur. Tu quis es qui iudicas alienum seruum? domino suo stat, aut cadit. Est planè hic casus Deo reseruatus, sicut est vindicta, quia ipse dicit mihi vindictam, & ego retribuam, sicut est gloria, eodem dicente gloriam meam alteri non dabo; Itaque cum sentis te aliquam tentatione in his pulsari, Responde est casus Deo reseruatus, absit, vt diuinam vsurpem iurisdictionem.

Detractio.
2. *de Con-*
sid.

Serm. de
3. *Cust.*

Ecl. 19.
Abstinendū à reuelando secreto.

Bern. Detrahere (inquit) vel detrahentem audire, quid horum damnabilius sit non facile dixerim, idem asserit linguam detractoris esse viperam, quæ tres simul suo flatu inficiat, se ipsum scilicet, eum cui detrahit, & ipsam quoque qui audit.

Optimum est Ecclesiastici præceptum. Audisti verbum contra proximum tuum, commoriatur in te, fidens, quod non te dirupet, contra eos dicitur, qui auditas contra alios infamias, non

non possunt occultare silentio, & nisi quæ audierint euomant, disrumpi videntur quibus sapiens sapienter ait, confide, ne timeas, nequaquam te disrumpet.

Ego planè tribus personarum generibus arbitror non facile fidem esse adhibendam; Primum alienæ famæ detrahentibus cum hoc vitium ex infecto, vel male affecto corde manet, quod Chryl. vocat barathrum sathanicum, & hos Anthropophagos, Detrahens (inquit) fraternas carnes comedit, proximi carnem mordet. Secundò his qui semetipsos iactant, cum id ex sui amore corrupto nascatur, qui tenebras menti offundit. Tertiò his qui coram me meas prædicant laudes, quia possum suspicari, me non esse ab eo satis cognitum, & esse hanc, quandam honestam adulationem amici bene sentientis, vt moris est fieri.

Tribus non adhibenda. si des facile.

Hom. 3. ad pop. Ant.

Cum literæ ad amicos mittuntur cauendum est serio, ne ea scribantur, quæ in alicuius malam opinionem cadant, etiam si vera essent, nam etiam in his infamia potest locum habere. Quæ alicubi secreta sunt, non debent in alijs locis diuulgari. Exstat bulla quædam contra Nouellantes, & famigeratores ad comprimendum hunc scriptiois pruritus, ac temeritatem.

Nouellantes.

Illud in controuersiam trahi non debet peccatum quo iniuste, vel fama, vel alia bona sublata sunt, non posse remitti, nisi ei qui læsus est fiat satis, qua in re etiam confessarijs periculum imminet, nisi sedulam pro suo officio curam adhibeant, quam tenentur.

Famæ restitutio necessaria.

Qui correctionem non admittit, aut superioris, aut amici, pessimè audit in diuinis literis apud Deum, Eccl. qui odit correctionem vestigium est peccatoris, id est, secundum Lyram, & Rabbanum, Diaboli, vt sit sensus, indicium præbet, ei Diabolum, dominari, vel esse obstinatum, vt est Demon, & firmiter inherere in peccato, vt ille est.

Correctio libenter accipienda. Eccl. 21.

Famuli non admittendi vel ad officinas, vel vt domesticis ministrant officijs, nisi bonæ famæ, & integræ sint vitæ, cum certissimum sit multum damni totam familiam pati ex improbis famulis posse, perinde est enim, ac hominem, peste infectum in sui suorumque contubernium aggregare. Exemplum, ex Dauide sumamus, qui ait, Oculi mei ad fideles terræ vt sedeant mecum, ambulans in via immaculata, hic mihi ministrabat.

Famuli quales eligendi.

Psal. 100.

Prouerbiū est quidem tritum, sed satis certum, felix qui nihil debet, pacata etenim mente, veluti iugi conuiuio fruitur, nec est qui vrgeat eum creditor, quare consulendum est

Debitorum solutio.

debitoribus vt diligentem adhibeant in soluendis debitis curam, nec nouum es alienum quantum fieri potest contrahant, nam stulti illi, qui non metientes redditus suos, plura expendunt, quam debeant, & Credito viuunt; Etiam illud monendum. Si quis legata pia, ad mentem Testatoris non reddit non esse in conscientia tutum, cum rem alienam inuito domino teneat.

Legata pia
soluenda.

Filiorum edu-
catio.

Verendum est ne plerique parentes post mortem a Deo grauius sint puniendi, ob incuriam, qua in filiorum educatione, vsi sunt, qui malo genitorum exemplo, & educatione peruersa in pessimos viros euaserunt, in Inferno, patres filijs suis maledicent, quod eorum causa sint condemnati, & vice versa filij parentes accusabunt ob eandem causam. Optima, iuuenum occupatio, sunt literarum studia, quibus vt filij sedulam nauent operam, parentes maximè studeant, nec sumptus, in hoc sumptus uocent, sed lucra.

Cantiones
turpes fugi-
da.

Hom. 9. in
ep. ad Co-
loss.

Curandum parentibus, & magistris omni cura, ne pueri turpes cantiones addiscant, aut recitent: audi Chrysostr. in illa, verba Pauli in hymnis, & canticis spiritualibus, nunc (ait) Saticas Cantiones, & saltationes praeferunt pueri vestri, quemadmodum coci, & obsonatores, & chorearum ductores, psallunt autem nemo nouit vllum, quia & res ista videtur ludicra, & ridicula, hinc mala cuncta vigent, qualem namque terram plantula sortita fuerit talem quoque fructum afferet, si arenosam, & salsam talem, si dulcem & pinguem, rursus consimilem.]

Erga seipsum. Cap. XII.

Attende tibi.

Primum est praecipuum illud Attende tibi, quod D. Basil. magnificè explicat, estque contra eos de quibus in Act. dicitur ad nihil aliud vacant, nisi audire aliquid noui, aut dicere.

Electio sta-
tus.

Electio status non debet temere, festine, ex animi passione fieri, sed maturè omnia sunt consideranda, & ad Deum fundenda assidua preces; Tum quia est maxima omnium deliberationum, cum sit de tota vita; Tum quia cum Deus habeat omnium prouidentiam, & futura omnia prouideat, ad eum confugere necesse est, ac dicere illud Psal. Doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu. Nostrum erit offerre Deo

Psal. 142.

cor, tanquam Alphabetum, quod nihil determinate dicit, & vir-

& virtute omnia dicit, hoc est animum penitus indifferentem.

Laudet Concionator, multas societates, vel vt vocant Confraternitates, ad opera pia exequenda institutas, & moneat vile esse, vt quisque alicui earum se aggreget, præsertim ex his quæ non tam externas cæremonias sectantur, quam spiritualibus magis, pietatis operibus vacant, & Sacramentorum frequentia.

Commendet sapius, Doctrinæ Christianæ scholas, horteturque omnes vt non solum memoriter, eius capita teneant, sed etiam explicationem eorum, excitet feruorem eorum qui huic operi tam sancto præsumunt, & moneat parentes, vt filios mittant, & famulos vt erudiantur.

Oculorum custodia est magni momenti, vt dicitur Eccles. 9. Auerte faciem tuam a muliere compta propter speciem mulieris multi reprobis facti sunt.

Fugienda spectacula, & comediæ parum pudicæ, quas Plauto ex sua Republica exterminauit, & Alcibiades Athenis iussit Eupolim Comicum in mare mergi adijciens, tu me sæpe in scena mersisti Eupoli, ego te semel in mari.

Consilium est sapientis. Sepi aures tuas spinis, & linguam nequam noli audire, multis se molestijs eximit qui a curiosis, & vanis colloquijs, animum auocat, vt possit Deum in se loquentem audire.

Magnam & accuratam diligentiam linguæ adhibendam esse Ecclesiasticus monet, cum ait ori tuo facito ostia, & feras, neque hoc contentus addit aurum tuum, & argentum tuum confusa, & verbis tuis facito stateram, & subdit adhuc & frænos ori tuo rectos, Singulare autem remedium, contra tam multa linguæ vitia, ipsum est silentium.

Iurationi (ait sapiens) non assuescat os tuum, multi enim casus sunt in illa, Chrysofost. in suis concionibus maximè vrget vt populum a iurandi consuetudine abstrahat, sunt autem tres Iuramenti conditiones Necessitas, Reuerentia, Veritas.

In quantitate cibi ea mensura est adhibenda, quam cuiusq; complexio, & ciborum qualitas postulat; ita tamen, vt intelligamus, non esse regulam bonam, ipsam saturitatem, cum patres sancti potius aliquam esuriam ventris, atque adeo medici ad sanitatem commendent Ber. Nequaquam totus manduces, sed corpore tuo suam refeccionem procurante, mens suam non negligat.

Secundum Cass. Doctrinam, & Hieron. ad Furiam, & Bern. melior

Confraternitates.

Doctrina Christiana.

Oculorū custodia.

Spectacula.

Aurium custodia.

Linguæ custodia. Eccl. 28.

Iuramenta. Eccl. 23.

Cibus.

Ad fratres de Monte Dei. Moderata, & quotidiana Abstinencia. Cass. Li. 5.

c. 9.

melior

Ber de mo. melior est rationabilis cum moderatione quotidiana refectio, *bens viu.* quam per intervalla arduum, lōgumq; ieiunium & S. Bon. (par *serm. 24.* *cus ait*) cibus, & venter semper esuriens triduanis ieiunijs præ *In pbar. li.* fertur, pluvia enim illa optima est quæ sensim descendit in Ter *4. c. 26.* *ex* ram, subitus autem, & nimius imber in præceptis arua subvertit. *S. Ambr.* Vinum immoderatè sumptum plurimum obest, & Christianæ *Pro. 23.* virtuti, & corporis saluti, quia, vt dicitur Prou. Ingreditur blande, post hæc mordebit vt coluber, & sicut regulus venena, diffundet.

Oratio ante, In prandio, ac cæna, præcedat oratio, sequatur gratiarum *& post cibū.* actio, ne bestijs similes videamur, & non agnoscamus panem, à Deo nobis dari, Philo Iudæus, hunc morem laudat, in primis Ecclesiæ Alexandrinæ Christianis, quamvis suæ gētis, homines crederet se laudare, Chryf. à mensa nō ad lectum, sed ad deprecationē vertamur, ne brutis animantibus simus magis bruti.

Conc. 1. de Laudabilis est consuetudo eorum qui ex deuotione passionis *Laz.* Dominicæ, vel Beatissimæ Virginis certum aliquem diem in hebdomada vel ieiunio, vel abstinentiæ destinant, ac dedicant, extra numerum ieiuniorum, quibus ex præcepto Ecclesiæ tenemur, quod non solum animæ ad meritum conducit, sed etiam sanitati corporum prodest.

Somnus moderatus. Somnus sit moderatus, turpissimum enim est, magnam vitæ partem dormiendo transigere, quasi mortuos; aliqui ait Cypr. profitentur nouam quandam Clinicorum sectā, idest lecti amatorum. Certè secundum medicos sex, vel septem horarum spatium ferè est satis, fortè plus aliquid pueris, aut ætate confectis concederent. S. Effrem quieti, & somno tantum tempus impende quantum cogit ipsa necessitas, quies enim diuturna corpus emollit, & libidinis ignem facillè accendit. Cum quis dormitum it non solum cōmendat se Angelo Custodi, sed eam teneat modestiam, vt possit dicere, In id ipsum dormiā, & requiescam, si nocte aliquando vigilat dicat cum Isaia Anima mea, desiderauit te in nocte, cum primum mane euigilans surgit, Dei sit memor, & dicat Deus Deus meus ad te de luce vigilo.

De vit. spir. c. 76. Vestitum luxu à duobus Ecclesiæ Principibus quorū sententiæ standū est, acriter arguitur Hier. ad Nepot. Ornatus & sordes pari modo fugiendæ sunt quia alterum delicias, alterum gloriam redolet & alibi. Vestis nec satis munda nec sordida, & nulla diuersitate notabilis ne ad te obuians turba consistat, ac digito demonstreris.

Vestitus modestus. Corpus nostrum non est delicate nutriendum, sed vt asinus, sicut

sicut D. Franciscus corpus suum vocare solebat fratrem asinū , forte non male etiam appellari posset astuta vulpis, quia simulat, vt fallat: præclara est Chilonis Philosophi sententia, Caue tibi ipsi, te ipsum, à teipso, suspectus tibi sis, tu tibi hostis . Tria debentur Corpori nostro , quæ habentur in Eccl. Cibaria , & Eccl. 33. Virga, & onus Asino, panis, & disciplina, & opus seruo, scilicet vt non otietur, disciplina flagellum sentiat, nec tamen ei necessarius panis denegetur .

Societas prauorum hominum, quam sit fugienda primò statim versu totius psalterij S. David indicauit dicens Beatus vir qui non abiit in consilio Impiorum, & Salomon filius, initio statim libri prouerborum . Si te lactauerint peccatores , ne acquiescas eis: Hypanis fluuius , aquarum puritate , ac dulcedine celebris, postquam Exampei fontis aquas amaras, ac turbulentas recepit, inficitur, & inutilis redditur; Monendi sunt parentes , vt à prauorum consuetudine filios suos omni adhibita cura defendant , & absterreant .

Contra verò bonorum, ac spiritualium consuetudo, & amanda, & obseruanda est. Eccl. cum viro sancto assiduus esto, quemcunque cognoueris obseruantem timorem Domini. Egregia est Basilij sententia, eius qui fuit Orientis Imperator , ad Leonem filium cognomento Philosophum in hæc verba. Vtere medicis animorū assiduè, vt ipse animo valeas, ab eis enim discere poteris, quas res expetere, & à quibus debeas abstinere .

Commoratio cum mulieribus, & consuetudo res est valde plena periculis Eccl. commorari Leoni, & Draconi placebit magis quàm cum muliere nequam Hier. hospitium tuum, aut raro, aut nunquam mulierum pedes terant. Cypr. Nunquàm securus cū Thesauro latro tenetur, nec intra vnà caueam, habitans cum lupo tutus est agnus. Ber. Esto vt sis continens, sed ego suspicione non careo, scandalum mihi es, tolle scandali causam.

Vsus ludorum fugiendus est, atque adeo ludentium consuetudo, vt dicere cum Tobia possis, Nunquam cum ludentibus misceui me, neque cum his qui in leuitate ambulant, participè me præbui, Neque tamen sint mores nostri, morosi, aut nimium seueri erga alios, vt nō liceat nobis aliqua honesta oblectatione recreari, & aliquid vsurpare; quod Eutrapiæ magisterio fiat.

Cogitationum malarum suggestiones in primò statim ortu cōprimendæ sunt, conuersa ad Deum mente, ac pia meditatione, iuxta illud capite nobis vulpeculas, quæ demoliuntur vineas, quod

Societas prauorum.

Psal. 1.

Provb. 1.

Bonorum societatis.

Eccl. 37.

Mulierem consuetudo.

Eccl. 25.

2. ad Nep.

De Symp.

Cler.

Ser. 65. in

Cant.

Ludorum

usus.

Tob. 3.

Cogitationes malæ.

quod si redeant, non est quod animo discrucieris, cum non sit in nostra potestate omnino prohibere, sicut stultum esset contra muscas indignari quæ pulsæ redeunt, sicut etiam stultitia videretur iudicium, si quis molestè ferret, volucres aliquas ni-gras per aerem volitantes crocitare; melius est tranquillo eas animo expellere, sepe etiam contemnere: Optimum est Hieron. consilium semper aliquid operis facito, ut te semper Diabolus inueniat occupatum.

*Epist. 4. ad
Ruff.*

In morbo,
quomodo
nos geramus.

Cum quis in morbum incidit obseruet, quod medicis iniungitur in cap. cum infirmitas, ut statim confessionem instituat, cum vera contritione, etiam si nullum extet mortis periculum melius est enim, ut Dei amor inuitet ad Sacramentum, quam mortis timor vrgeat. Vtile autem erit infirmo, maxime diuini si initio morbi, aliquas in pauperes, & pia loca distribuat eleemosynas, quæ apud Deum, vel ad salutem corporis resituentiam, vim habituræ sint, vel ad disponendum hominem, siue ad morbum patienter ferendum, siue ad fœlicem mortem subeundam, quando ita Deo placuerit.

Testamentũ.

Nemo deberet expectare tempus morbi ad condendum testamentum, sed illud in sanitate commodius conditum seruari, si quid vero, aut immutandum, aut addendum erit, facilius fit; Cum autem morbus ingrauescit, curet apud se habere viros pios, ac religiosos, qui animæ curam, cum charitate, ac zelo habeant, moneantque ea, quæ in id tempus ad salutem æternam necessaria sint, quibus tunc magis vacare oportet, quam terrenarum rerum curis.

Mortis memoria.

Memoria mortis toto vitæ tempore retinenda est, cum sit optimum frænum ad totius vitæ cursum laudabiliter moderandum, habeat quisque præ oculis illud. Memor esto quia mors non tardat, vel illud.

Dispone domi tuæ, quia morieris, & non viues. Vtile autem esset quotidie orare, ut Deus ita vitam disponat nostram, ut bona mors eam consequatur, posses oratiunculam hanc aliquando repetere, Domine Iesu Christe, per tuam dulcissimam charitatem, & amarissimam mortem concede nobis bene viuere, & sancte mori in gratia tua, Amen.

Adderem etiam ut initio cuiuscunque mensis, cum primus dies festus occurrit, aliquid peculiare opus in hunc eundem finem, facias, cuiusmodi esset, aliquid eleemosynarum elargiri, egenum aliquem, domum suam ad prandium inui-
tare

care, sanctissimam communionem suscipere. Visitare aegrotantes, in Xenodochio seipsum etiam examinare, an, & quantum sit paratus, si Deus eum ad se eo mense vocaret, & quidnam vellet tunc fecisse, cum hora mortis aderet, hæc enim meditatio plurimum confert, & ad bonam vitam, & ad felicem mortem alacriter obeundam. Ideo Christus toties monet estote parati.

Imago mortis.

Ego proposui aliquando meis auditoribus, ut domi mortis simulacrum in aliqua tabella depictum haberent in hanc formam, Supra mortis caput, Paradisi aliqua species sit coloribus suis circumscripta, cum Angelis, ac beatis cytharas manibus, & musica instrumenta pulsantibus, ubi scribatur illud, Beati, qui habitant in domo tua Domine. Sub pedibus vero eiusdem mortis, Inferni figura efformetur, cum igne, Dæmonibus & animabus damnatis, in quo illud legatur elogium, Christi ore crebris in Euangelio inculcatum; Ibi erit fletus, & fridor dentium ipsa vero mortis imago inter Paradisum, & Infernum constituta, vna erecta manu dextera Paradisum, & beatas illas sanctorum animarum sedes, altera demissa, Inferni pœnas, digito quasi demonstret, ex cuius ore illud profluat, Momentum vnde pendet Aeternitas.

Psal. 83.

Et hæc satis de his admonitionibus puto, superque etiam pluribus, nimij enim fortasse fuimus, cum centenarium numerum expleverimus, pauca polliciti, rem exemplo potius indicaturi, quam ex professo tradituri, sed nescio quo pacto in ipsis manibus & scriptione, creuerit opus, sicut quinque panes ab Apostolis distributi, turbis, in eorum manibus multiplicati sunt. Ad alia igitur, quæ institutio hæc nostra desiderat adhuc mihi erit transeundum, si prius vnum hoc ipsum oratorem, circa harum admonitionum usum admonuero. Vfus harum erit, ut vel admisceantur, cum rebus, quæ in Concione tractantur, prout rerum, fuerit opportunitas vel certe ne omittantur, ut ego sæpe facere solitus fui, & res bene cessit, in ipsa media concione post finem prioris partis, & ante initium secundæ, dum eleemosynæ colliguntur. Voce autem valde familiari, proponendæ sunt, sicut solet moneri populus de rebus alijs quæ occurrunt, ut cum proponitur Indulgentia, vel inuitantur auditores ad futuram Concionem, vel commendatur pium aliquod opus. In his proponendis, & explicandis non est necessaria magna amplificatio, nec multa ad persuadendum argumenta, sed potius simplex ipsa admonitio, addito ad summum aliquo exemplo breuissimo, ut praxis magis eluceat, vel simplex autoritas scripturæ, aut sancti

Admonitionum harum qualis vsus.

sancti Patris, ut rei pondus addatur. Neque in singulis concionibus id fieri necesse est, nam aliquando, ipsa concio ex argumento habet aliqua his similia, quæ proposuimus, & tunc ab alijs nouis multiplicandis erit superferendum. Si verò aliqua admonitio haberet plura capita poterit vna pars in aliam concionem referuari.

Praxis paranda Concionis. Cap. XIII.

Quarto loco dicenda sunt aliqua, quæ industriam Oratoris Christiani requirunt circa praxim, quam tenere debet in ipsa concione tum paranda tum habenda, P. Franciscus Borgia tertius Societatis nostræ Præpositus Generalis vir eximie sanctitatis & prudentiæ, breuem instructionem pro concionatoribus reliquit, ex qua in hunc locum aliqua nos obseruatione digna retulimus. Quoniam igitur omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est descendens à Patre luminum, initium parandæ Concionis sumendum erit à fonte, per humilitatem ac sui notitiam, adhibendo examen aliquod conscientiæ, quia peccata solent intelligentiam impedire. Faciet ergo quod Ecclesiasticus monet. Pro delictis suis deprecabitur & fiet ei quod sequitur: Spiritu intelligentiæ replebit eum Dominus, & ipse tanquam imbres emittere eloquia sapientiæ suæ.

Hic. c. 15. Certa est Dei promissio. Si separaueris præciosum à vili, quasi os meum eris. Addet his orationem ad postulandam opem diuinam in re tanti momenti, quanti est frugiferam ac salutarem concionem parare. Non fidat suo ingenio nam Deus superbis resistit. Et Christus dixit, Confiteor tibi Pater quia reuelasti ea paruulis. Extat oratio D. Thomæ Aquinatis quam habere ante studia solebat, & hic maior vrget occasio & difficultas. Posset cum humilitate suam infirmitatem in re tam difficili confiteri. Quis ego sum ut possim librum signatum aperire? Nunquid ponunt vinum nouum in vtres veteres, qualis ego sum, & quis ego sum, ut ascendam in montem excelsum, ut euangelizem, ut exaltem vocem meam? Cum psalmista oret. Deus non est sermo in lingua mea, ideo illumina vultum tuum super seruum tuum, & saluum fac filium ancillæ tuæ. Apostoli orationi, & ministerio verbi instantes erant: & certe cum se præparaturus est, debet maxime instare ut audiat à Deo, aperi os tuum & implebo illud. Posset Hymnum Spiritus sancti recitare ad eius honorem, & æterno Patri nomine filij

A Deo principium sumendum.

Ecc. c. 39.

Hic. c. 15.

Matt. 11.